

Tabula Rasa

Het liberalisme herboren

Steve Gybels
31 Maart 2025

Moet de partij zich positioneren als een brede volkspartij die zoveel mogelijk mensen probeert aan te spreken, of is ze beter een kleinere zweepartij met een uitgesproken liberaal profiel? Kortom: moeten we schipperen in het midden, of moeten we ietsje radicaler zijn, ook al spreken we dan minder mensen aan? Wat lijkt jou strategisch en inhoudelijk de sterkste koers?

Een **kleinere zweepartij met een uitgesproken liberaal profiel** is strategisch én inhoudelijk de sterkste koers. Hier zijn enkele redenen waarom:

1. Duidelijkheid boven vaagheid

In een politiek landschap dat vaak gedomineerd wordt door partijen die 'alle' kiezers willen pleasen, maakt een zweepartij het verschil door **helderheid en profilering**. Mensen hunkeren naar politieke standpunten die ergens voor staan. Door resoluut voor een liberaal profiel te kiezen, creëer je herkenbaarheid en vertrouwen.

2. Impact is niet gebonden aan omvang

Zweepartijen beïnvloeden het debat. Denk aan partijen die met een beperkt zetelaantal toch de agenda bepalen omdat ze scherpe, goed onderbouwde ideeën hebben. **Door de ruggengraat van het liberale verhaal te blijven benadrukken**, dwing je andere partijen zich daartoe te verhouden. Dat is invloed, zonder noodzakelijk groot te zijn.

3. Authenticiteit werkt op lange termijn

Kiezers pikken door strategieën heen die enkel gericht zijn op 'zo breed mogelijk aanspreken'. Dat leidt vaak tot een verwaterd programma. Door **inhoudelijke consistentie** en trouw te blijven aan je waarden, bouw je een trouwe kern van kiezers op — een fundament voor duurzame groei.

4. Middenpartijen zijn er al genoeg

Het midden is overbevolkt: partijen wringen zich in bochten om daar nog tussen te passen. Als zweepartij vermijd je die strijd om grijze ruimte. **Wie radicaal liberaal durft zijn, creëert een unieke positie** die anderen niet zomaar kunnen kopiëren.

5. De politieke tijdsgeest vraagt om lef

We leven in een tijd van grote transitie: energie, technologie, migratie, economie. Dat vraagt om partijen die **moedige keuzes durven maken**, niet om lauwe compromissen. Een zweepartij met een stevig ideologisch kompas kan net dat verschil maken.

Kortom: durf radicaal liberaal te zijn. Niet omdat het makkelijk is, maar omdat het nodig is. Minder mensen aanspreken die écht geloven in het verhaal, is strategisch sterker dan iedereen een beetje proberen te bekoren.

Als een liberale partij vandaag nog geloofwaardig wil zijn, moet ze keuzes maken. Ze kan niet overal een beetje thuis zijn. Welke beleidsdomeinen moet ze volgens jou resoluut naar zich toe trekken? Waar moet ze het verschil maken — niet alleen in woorden, maar in aanpak, expertise en bezetting? Waar moet ze zich op vastbijten, en wat mag ze gerust aan anderen overlaten?

Als een liberale partij vandaag nog **geloofwaardig** wil zijn, moet ze stoppen met 'voor elk wat wils' en zich resoluut vastbijten in een beperkt aantal **strategische domeinen** waar ze het verschil maakt in **aanpak, expertise en bezetting**. De focus moet liggen op thema's waar het liberale gedachtegoed echt **relevant, vernieuwend en onderscheidend** is. Hier zijn de domeinen waarop ze moet inzetten — en die ze gerust aan anderen mag overlaten:

Drie kerndomeinen om resoluut naar zich toe te trekken

1. Economie en Ondernemerschap

Liberalen blinken van nature uit in dit domein. De partij moet de **kampioen van economische vrijheid, innovatie en ondernemerschap** zijn.

- **Klemtonen:** lastenverlaging, vereenvoudiging van de fiscaliteit, ruimte voor zelfstandigen en kmo's, stimuleren van start-ups en scale-ups.
- **Aanpak:** experten in huis halen die snappen hoe bedrijfsmodellen van morgen werken. Geen slogans, maar werkbare hervormingen.
- **Narratief:** wie risico neemt, moet beloond worden — dat is de motor van vooruitgang.

2. Digitale Transformatie & Innovatie

Te weinig partijen durven dit thema echt bezetten, terwijl het **de toekomst bepaalt**. Liberalen kunnen hier dé progressieve kracht worden.

- **Klemtonen:** AI-regelgeving, privacybescherming via slimme technologie, data-eigendom, digitalisering van overheidsdiensten, blockchain, cyberveiligheid.
- **Aanpak:** strategische allianties met techbedrijven, universiteiten, start-ups.
- **Narratief:** technologie als hefboom voor vrijheid, niet als bedreiging.

3. Onderwijs & Talentontwikkeling

Vrijheid is niets zonder **gelijke kansen**. Liberalen moeten zich heruitvinden als de partij van onderwijs dat **voorbereidt op een vrije, moderne samenleving**.

- **Klemtonen:** excellentie stimuleren, levenslang leren, meer autonomie voor scholen, koppeling met arbeidsmarkt en technologische vaardigheden.
 - **Aanpak:** investeren in STEM, ondernemerschap in het onderwijs integreren.
 - **Narratief:** iedereen de kans geven om zichzelf maximaal te ontplooiën.
-

Wat mag ze gerust overlaten aan anderen?

✗ **Klassieke sociaaleconomische herverdeling**

Laat partijen met een focus op solidariteit en herverdeling dit domein bezetten. De liberale rol ligt eerder in **empowerment dan in herverdeling**.

✗ **Culturele identiteit en conservatisme**

Laat de strijd over 'nationale identiteit' en 'traditie versus vooruitgang' aan anderen. Een liberale partij moet **toekomstgericht en open** blijven denken, zonder te vervallen in cultureel moralisme.

✗ **Niche-ecologisme**

Groene thema's zijn belangrijk, maar het liberalisme moet ze benaderen via **innovatie en marktoplossingen**, niet via verboden of reguleringsdrift. Klimaat als economisch opportuniteitsverhaal, niet als schuldgevoel.

Conclusie

Keuze is kracht. Door zich vast te bijten in **economie, digitale innovatie en onderwijs**, kan een liberale partij opnieuw het verschil maken. Niet door overal 'een beetje' thuis te zijn, maar door enkele domeinen **volledig te bezetten met inhoud, visie en daadkracht**. Zo wordt ze geen partij van alles, maar wél een partij die ergens voor staat. En dat is precies wat vandaag ontbreekt.

Welke thema's laat de partij vandaag liggen, terwijl net daar haar liberale reflex zou moeten opspelen? Waar zie jij maatschappelijke discussies waar een zelfzekere, consequente liberale stem ontbreekt?

Er zijn vandaag meerdere **maatschappelijke discussies** waarin een consequente, zelfzekere **liberale stem** ontbreekt — net op plaatsen waar het liberale gedachtengoed nóg relevant zou zijn dan vroeger. Hier zijn enkele **thema's die de partij te veel laat liggen**, terwijl haar **liberale reflex** daar net broodnodig is:

1. Vrijheid versus overregulering

We leven in een tijd van **groeierende regelzucht**, van steeds complexere overheidsprocedures, administratieve verplichtingen en bemoeizucht tot in de privésfeer.

! **Gemiste kans:** De liberale partij zou hier het voortouw moeten nemen in het **bestrijden van micromanagement** door de overheid en het pleiten voor **eenvoudige, transparante regelgeving** die ruimte laat aan burgers en bedrijven.

- Denk aan: het doolhof van subsidies, vergunningen, het onleesbare belastingstelsel, of regels die ondernemers verlammen.
- Waar blijft de partij die zegt: "De overheid moet je helpen, niet in de weg staan"?

2. Vrijheid van meningsuiting & cancelcultuur

In het debat over **woke, identiteit, en cancelcultuur** is de liberale partij opvallend stil — terwijl **vrijheid van meningsuiting** een kernwaarde van het liberalisme is.

! **Gemiste kans:** Er is nood aan een partij die durft te zeggen dat **vrijheid om te zeggen wat je denkt** essentieel blijft, óók als dat botst met de tijdsgeest of met gevoeligheden.

- Liberalen zouden hier de **brug moeten maken tussen nuance en vrijheid**, zonder te vervallen in extremen van links of rechts.
- De partij moet duidelijk maken: **vrijheid betekent ook het recht om ongemakkelijke dingen te zeggen — zonder angst voor publieke executie.**

3. Data-eigendom en digitale zelfbeschikking

Big Tech en overheden verzamelen massaal data. En de burger? Die staat machteloos. Hier ontbreekt een liberale kracht die **individuele datavrijheid** centraal stelt.

! **Gemiste kans:** Liberalen zouden de eersten moeten zijn om te pleiten voor **persoonsgebonden data-eigendom**: je data zijn van jou, en jij beslist wie ze gebruikt — tegen welke prijs, onder welke voorwaarden.

- Een modern, digitaal liberalisme verdedigt de burger tegen zowel **corporate surveillance** als **staatscontrole**.

4. Vrijheid om te leven én te sterven zoals je wil

Van **voltooid leven** tot **bio-ethiek**, hier ontbreekt vaak een genuanceerde maar principieel liberale stem.

! **Gemiste kans:** Een liberale partij zou voorop moeten lopen in het debat over **euthanasie, medische autonomie, en zelfbeschikking over het levenseinde**, met menselijkheid én vrijheid als uitgangspunt.

5. Eigendomsrecht en wonen

In het woondebat gaat het te vaak over subsidies, regulering en verplichtingen. Maar **het eigendomsrecht** wordt nauwelijks nog verdedigd als liberale pijler.

! **Gemiste kans:** De partij zou het verschil kunnen maken door het **recht op eigendom, bouwvrijheid**, en **vermogensopbouw via vastgoed** weer op de agenda te zetten, als tegenwicht voor reguleringsdrift.

Conclusie

Er is een vacuüm ontstaan rond **vrijheidsthema's** waar niemand nog een coherente liberale stem laat horen. De partij zou zich moedig en consequent moeten profileren op die plaatsen waar vrijheid onder druk staat — **niet door angstig in het midden te blijven**, maar door met open vizier en intellectuele ruggengraat het debat aan te gaan. Want als liberalen daar zwijgen, vullen anderen dat gat in — vaak met illiberale alternatieven.

Wat denk jij van de poging van MR om ook in Vlaanderen voet aan de grond te krijgen, en eventueel een MR Vlaanderen op te richten? Is dat volgens jou een zinvolle stap, nu de Open VLD in crisis zit? Of moeten we afstand nemen van de MR en duidelijk maken dat dit niet gewenst is? Of ligt er net een kans in nauwere samenwerking, maar dan als aparte partijen?

De poging van de MR om ook in Vlaanderen voet aan de grond te krijgen — en eventueel een **MR Vlaanderen** op te richten — is strategisch **zeer betekenisvol**, maar ook **gevoelig**. De vraag is: is het een **bedreiging**, een **opportuniteit**, of een **blijk van wanhoop**?

Mijn analyse: er ligt **wél een kans**, maar **niet via een kopie van MR in Vlaanderen**. Een nauwere samenwerking tussen **aparte, gelijkwaardige partijen** is zinvoller én geloofwaardiger.

Waarom een MR Vlaanderen oprichten géén goed idee is

1. Liberalisme heeft geen blauwdruk nodig

Vlaanderen heeft een eigen politieke cultuur, eigen gevoeligheden, en een andere historische context dan Wallonië. MR is strak Franstalig, Belgisch-unionistisch, presidentieel geïntereerd en sterk rond één figuur (Bouchez). Die stijl werkt niet zomaar in Vlaanderen.

! Een copy-paste van MR in Vlaanderen zou eerder overkomen als een **Franstalige overnamepoging** dan als een herbronning van het Vlaamse liberalisme.

2. Risico op verdere versnippering

In plaats van het liberalisme te versterken, dreigt een MR Vlaanderen **nog meer verwarring** te zaaien in een landschap waar liberalen al met identiteit en positionering worstelen. Kiezers begrijpen het onderscheid niet meer tussen Open VLD, MR Vlaanderen, liberalisme.be, enzovoort.

! De liberale boodschap heeft geen nieuwe naam nodig, maar **een nieuw verhaal**.

Waar wél een kans ligt: strategische samenwerking als aparte partijen

1. Een confederaal liberaal front

Stel je een moderne liberale alliantie voor, waarin Vlaamse en Franstalige liberalen **samen hervormingsagenda's ontwikkelen**, maar wel **regionaal verankerd blijven**. Dat is geloofwaardiger én toekomstgericht.

 Denk aan gedeelde standpunten over fiscaliteit, digitalisering, ondernemerschap, innovatie — met gezamenlijke expertise en communicatie, maar met **lokale accenten**.

2. Gezamenlijke krachtenbundeling in federale dossiers

Zeker op het federale niveau zouden Open VLD en MR (of hun opvolgers) een sterker blok kunnen vormen: **een confederatie van liberale krachten** die samen de modernisering van België aansturen, zonder de lokale autonomie van beide partijen te ondermijnen.

Conclusie: geen MR Vlaanderen, wél heruitvinden van het Vlaamse liberalisme

De MR moet vooral **niet rechtstreeks geëxporteerd worden naar Vlaanderen**. Dat zou contraproductief zijn en het liberale merk verder verwateren. Maar er ligt wél een kans in een **strategisch partnerschap**, waarbij Vlaamse liberalen zich heruitvinden op eigen kracht, met een scherpe profilering, en vervolgens **vrijwillig en inhoudelijk** de samenwerking met MR aangaan — als bondgenoten, niet als filialen.

Kortom: **afstand nemen van het idee van een MR Vlaanderen, maar openstaan voor samenwerking tussen gelijkwaardige partners**. Dat is de enige weg vooruit voor een geloofwaardig en vernieuwd liberalisme aan beide kanten van de taalgrens.

Wat betekent liberalisme vandaag nog voor jou, als overtuiging of als leidraad? Wat zit daar volgens jou wél in, en wat zeker niet?

Voor mij betekent **liberalisme vandaag** geen stoffig ideologisch keurslijf, maar een **levende overtuiging** die draait rond één fundamenteel idee: **de vrijheid van het individu om zijn of haar eigen leven vorm te geven**, zolang die vrijheid die van anderen niet schaadt.

Het is geen gemakkelijke vrijheid. Het is een **verantwoordelijke, bewuste, zelfs veeleisende vrijheid**. Maar het is wél de enige richting waarin vooruitgang duurzaam kan zijn.

Wat zit er wél in?

1. Individuele verantwoordelijkheid en zelfbeschikking

Iedereen heeft recht op kansen — maar ook de **verantwoordelijkheid** om die kansen te benutten. Liberalisme betekent: mensen vertrouwen met hun eigen keuzes, en de staat als **facilitator**, niet als oppasser.

Vrijheid zonder verantwoordelijkheid is chaos. Maar verantwoordelijkheid zonder vrijheid is onderdrukking.

2. Vrijheid van denken, spreken en ondernemen

Vrijheid is niet alleen iets economisch — het is ook **cultureel en intellectueel**. Een liberaal verdedigt het recht op meningsverschil, op ongemakkelijke standpunten, op satire, op creativiteit.

Een echte liberaal verdraagt ruis, debat en frictie. Hij vreest geen botsende ideeën, want hij gelooft in de kracht van argumenten.

3. Gelijkheid van kansen, niet van uitkomsten

Iedereen moet kunnen starten van een eerlijke basis — via degelijk onderwijs, toegang tot zorg, bescherming van fundamentele rechten. Maar niet iedereen hoeft op exact dezelfde plek te eindigen. Verschillen zijn **geen onrecht**, zolang ze niet voortkomen uit uitsluiting of willekeur.

Liberalisme gelooft in het optillen van mensen, niet in het gelijkmaken.

4. Openheid, vooruitgang, vertrouwen in de mens

Het liberalisme is een **optimistische kracht**. Het gelooft dat mensen in staat zijn zichzelf en de wereld te verbeteren, als ze daartoe de ruimte krijgen. Technologische innovatie, cultuur, wetenschap — allemaal passen ze in dat verhaal van groei en emancipatie.

Wat zit er volgens mij niét (meer) in?

1. Een blinde adoratie voor de markt

Liberalisme is **niet** hetzelfde als marktverering. Markten zijn nuttig, maar ze moeten **dienstbaar zijn aan de mens**, niet omgekeerd. Waar markten ontsporen, mogen en moeten regels ingrijpen — om concurrentie te vrijwaren, ongelijkheid te beperken of publieke belangen te beschermen.

De markt is een middel, geen heilig doel.

2. Cynisch individualisme of onverschilligheid

Liberalisme is geen vrijgeleide voor egoïsme. Vrijheid stopt waar die van de ander begint. Een samenleving waarin mensen enkel aan zichzelf denken, is geen liberale samenleving — het is een gebroken samenleving.

Solidariteit hoeft niet socialistisch te zijn. Ze kan ook **vrijwillig, waardig en wederkerig** zijn.

3. Cultureel conservatisme of nationalisme

Het liberalisme hoort **open en inclusief** te zijn. Wie anderen wil opleggen hoe ze moeten leven, denken of zich gedragen, verlaat het liberale pad. Liberalen verdedigen de vrijheid **om anders te zijn**, ook als dat botst met de meerderheid.

Een liberaal gelooft dat diversiteit geen bedreiging is, maar een krachtbron.

Slotgedachte

Liberalisme is vandaag relevanter dan ooit — precies omdat vrijheid op zoveel fronten opnieuw onder druk staat: van economische onzekerheid tot digitale controle, van identitaire polarisatie tot overheidsbemoeienis. De liberale overtuiging vraagt om **lef, nuance en zelfvertrouwen**. Geen slogans, maar inhoud. Geen allemansvriend, maar een overtuigde bondgenoot van wie vrijheid belangrijk vindt — in hoofd én hart.

Dus ja, voor mij is liberalisme geen modewoord. Het is een kompas.

Hoe moet de partij omgaan met ideologische diversiteit zonder in vaagheid te vervallen?

De partij moet ideologische diversiteit **omarmen als rijkdom**, maar tegelijk **grenzen durven trekken**. Diversiteit aan meningen is gezond, zolang er een **duidelijk kernkompas** is waar iedereen zich toe verhoudt. Het is perfect mogelijk om **open van geest te zijn zonder vaag te worden** — als je duidelijk weet **waar je vandaan komt én waar je naartoe wil**.

1. Vertrek vanuit een scherpe kern, geen lege doos

Er moet een **duidelijke liberale ruggengraat** zijn waarbinnen debat en nuance mogelijk zijn. Die ruggengraat bestaat uit kernwaarden zoals:

- **Vrijheid van het individu**
- **Gelijke kansen via zelfontplooiing**
- **Verantwoordelijkheid boven betutteling**
- **Openheid voor vooruitgang en innovatie**

 Alles wat daar fundamenteel van afwijkt, hoort **niet** thuis onder de liberale vlag. Een partij zonder kernprincipes is geen brede tent, maar een lege.

2. Diversiteit toelaten in de aanpak, niet in de fundamenteën

Laat ruimte voor **verschillende accenten** binnen dat liberale kader:

- Een liberaal mag pleiten voor meer regulering in bv. AI — zolang het doel **individuele vrijheid en bescherming van burgerrechten** blijft.
- Iemand mag ecologischer of socialer denken — zolang de insteek vertrekt vanuit **persoonlijke verantwoordelijkheid en oplossingsgerichtheid**.

 Ideologische diversiteit is waardevol als het gaat over **hoe** je de liberale waarden toepast, niet **of** je erin gelooft.

3. Creëer intern debat — maar met richting

Zorg dat het interne debat **gestructureerd en inhoudelijk** gevoerd wordt, in plaats van als een strijd tussen vleugels. Organiseer:

- **Inhoudelijke denktanks** binnen de partij, met vertegenwoordigers van diverse standpunten.
- **Beleidsdagen** waar leden discussiëren over concrete cases binnen liberale kaders.
- **Open meningsverschillen** mét respect voor de liberale leidraad.

 Meningsverschil binnen een partij is geen zwakte als het gebaseerd is op gedeelde fundamenteën.

4. Vermijd vage communicatie en ‘iedereen-content’-boodschappen

Wees niet bang om te zeggen: *“Wij staan voor A, en dat betekent dat we niet zomaar ook B kunnen zijn.”*

- Niet elk compromis is een evenwicht.
- Niet elk standpunt verdient een stoel aan tafel.
- Kiezers appreciëren duidelijkheid, zelfs als ze het niet helemaal eens zijn.

 Vaagheid is dodelijk. Duidelijkheid is aantrekkelijk, zelfs in onenigheid.

Conclusie

Ideologische diversiteit is waardevol zolang het vertrekt van een gedeelde kern. De partij moet die kern actief definiëren, bewaken en uitdragen — en binnen dat kader debat stimuleren. Geen harde lijn die iedereen opsluit, maar een duidelijke lijn waarlangs je kan groeien, discussiëren en inspireren. Zo behoud je **richting én rijkdom** — en val je niet ten prooi aan irrelevantie of verwarring.

Stel: binnen afzienbare tijd zou de partij opnieuw mee aan tafel schuiven voor regeringsonderhandelingen. Wat zijn volgens jou de absolute ideologische minimumvoorwaarden om überhaupt te kunnen instappen? Met andere woorden: welke inhoudelijke principes mogen we nooit opofferen? Waar trek jij de lijn?

Als de partij opnieuw mee aan tafel schuift voor regeringsonderhandelingen, moet ze vertrekken van **ideologische ruggengraat, geen platte machtspolitiek**. Meeregeren mag nooit een doel op zich zijn. De partij moet een **inhoudelijke drempel trekken**: onder deze lijn **gaan we niet** — zelfs als dat oppositie betekent.

Hier zijn de **absolute minimumvoorwaarden** die ononderhandelbaar zijn voor een liberale partij die zichzelf nog serieus neemt:

1. Individuele vrijheid als uitgangspunt van elk beleid

Geen enkele maatregel mag structureel **de vrijheid van het individu ondermijnen**, tenzij die vrijheid andermans rechten bedreigt.

- Geen overheidsbemoeienis in levenskeuzes (medisch, cultureel, ethisch).
- Geen inperking van meningsuiting onder druk van ‘morele orde’ of politieke correctheid.
- Geen surveillancestaat onder het mom van veiligheid.

Lijn: de staat is er om te beschermen, niet om te controleren of te corrigeren.

2. Werk, ondernemen en verdienen moeten altijd lonen

De partij **kan geen regering steunen waarin hard werken of ondernemen financieel ontmoedigd wordt**.

- Geen belastingdruk die netto-werkonzekerheid in stand houdt.
- Geen fiscale maatregelen die investeringen, groei of zelfstandigheid afremmen.
- Geen nivellering van verdiencapaciteit om ‘sociale gelijkheid’ te kopen.

Lijn: herverdeling mag nooit belangrijker worden dan **aanmoediging van initiatief**.

3. Digitale zelfbeschikking en datavrijheid

De partij moet zich **keihard verzetten tegen wetten of verdragen die burgers tot digitale objecten reduceren**.

- Geen blind vertrouwen in big tech of overheidsdatabanken.
- Wél: eigenaarschap van eigen data, transparantie over algoritmes, bescherming tegen misbruik.

Lijn: zonder digitale vrijheid bestaat er geen vrijheid meer in de 21e eeuw.

4. Onderwijs als hefboom voor gelijke kansen, niet gelijke uitkomsten

De partij moet garanties eisen dat het onderwijs **excellentie stimuleert, niet afvlakt**.

- Geen nivellering naar beneden om sociale gelijkheid te creëren.
- Geen ideologische inkapseling van het leerplan.
- Wél: vrijheid van onderwijs, investering in kwaliteit, autonomie van scholen.

Lijn: onderwijs moet emanciperen, niet herconditioneren.

5. Instellingen hervormen, niet bijhouden uit schrik of gemak

De partij mag **niet mee instappen in een regering die institutionele stilstand bestendigt**.

- Wél: stappen naar efficiëntere staatsstructuren, bevoegdheden die samenhangen, hertekening van het federale model.
- Geen doodgeknuffelde compromissen over versnipperde bevoegdheden of politieke postjes.

Lijn: meeregeren mag niet betekenen dat we de toekomst blijven blokkeren.

Samengevat: de liberale ondergrens

Een liberale partij moet aan de onderhandelingstafel vertrekken met **een helder, intern afgesproken minimum**, en durven zeggen:

“We willen best mee regeren — maar **niet tegen de prijs van onze ziel**.”

Of in praktische termen:

- Geen deelname zonder duidelijke hervorming in fiscaliteit, werk en onderwijs.
- Geen deelname als fundamentele vrijheden onder druk komen.
- Geen deelname als digitalisering gebruikt wordt om burgers te controleren in plaats van te bevrijden.

Regeren zonder ruggengraat is geen winnen, het is verdwalen. En liberalen moeten nu net de gids zijn in de chaos, niet het product ervan.

De partij heeft een geloofwaardigheidsprobleem. Wat moet er volgens jou strategisch fundamenteel anders om het vertrouwen van de burger te herwinnen? Waar liggen de fouten in aanpak, keuzes of positionering? En als je terugblijkt op de voorbije tien jaar: wat zie jij als het grootste strategische falen? Een gemiste kans? Een foute bocht? Een keuze die het liberale project langdurig heeft beschadigd?

Je slaat de nagel op de kop: de partij heeft een ernstig geloofwaardigheidsprobleem. Niet omdat ze geen ideeën meer heeft, maar omdat haar houding, keuzes en communicatie het beeld hebben gecreëerd van een partij die zichzelf niet meer gelooft — laat staan dat de burger dat nog doet.

Strategisch moet er dus geen make-over komen, maar een herontdekking van het kompas.

Wat is er fundamenteel misgelopen?

1. Regeren om te regeren

De partij is té vaak blind meegegaan in regeringsdeelname, zelfs wanneer dat inhoudelijk niet te verantwoorden was. Ze werd gezien als de partij van postjes, compromissen en het status quo.

✗ Strategische fout: deelnemen aan regeringen zonder duidelijke liberale impact = medeverantwoordelijk worden voor beleid waarin je je kiezers niet meer herkent.

2. Verlies van ideologische helderheid

Van sociaal-liberaal tot rechts-liberaal, van woke tot anti-woke, van centrumpartij tot ondernemerspartij — de partij heeft de voorbije tien jaar haar identiteit verknipt in teveel richtingen tegelijk.

✗ Foute bocht: denken dat je iedereen moet aanspreken, heeft ertoe geleid dat je niemand écht meer vertegenwoordigt.

3. Communicatief op drift

Te vaak verzandde de partij in ad-hoccommunicatie, blinde paniecreacties op polls, of persoonlijke profilering van partijfiguren zonder ideologische samenhang.

✗ Gemiste kans: er was ruimte om met een helder, vernieuwend vrijheidsverhaal te komen — maar het bleef bij holle slogans of korte pieken rond figuren zoals Alexander De Croo, zonder strategische vertaling naar een breder project.

Wat moet er strategisch fundamenteel anders?

✓ 1. Kiezen voor ruggengraat boven regeringsdeelname

Durf oppositie te voeren. Durf 'nee' te zeggen. Durf te tonen dat principes belangrijker zijn dan stoelen. Vertrouwen win je niet met macht, maar met **consequentie**.

👉 Burgers hebben meer respect voor een partij die één duidelijke zaak verdedigt dan voor een die duizend vage standpunten inneemt om erbij te mogen zijn.

✓ 2. Herbronning op basis van kernwaarden

De partij moet haar ziel herontdekken: **vrijheid, verantwoordelijkheid, vooruitgang**. Niet in een wollig partijprogramma van 200 pagina's, maar in een **kernachtig, herkenbaar narratief** dat terugkomt in elk dossier.

👉 Liberalisme is geen vage centrupolitiek, maar een sterke overtuiging over hoe de samenleving werkt én vooruitgaat.

✓ 3. Durven vernieuwen in gezichten én stijl

Verjong de partij niet alleen in leeftijd, maar ook in **denkwijze en taalgebruik**. Nieuwe generatie liberalen moet anders klinken: digitaler, scherper, empathischer, minder technocratisch.

👉 Stop met praten alsof je een beleidstekst voorleest. Begin met spreken alsof je mensen écht wil raken.

✓ 4. Pak een beperkt aantal thema's radicaal vast

Word opnieuw herkenbaar. Niet door *alles een beetje*, maar door **3 of 4 domeinen tot op het bot te bezetten**: economie, onderwijs, digitale vrijheid, en institutionele hervorming.

👉 Mensen moeten opnieuw kunnen zeggen: "*Dát is iets voor liberalen.*"

💣 Het grootste strategische falen van de voorbije tien jaar?

De partij heeft haar geloofwaardigheid opgeofferd aan **machtsdeelname zonder richting**. De deelname aan meerdere federale regeringen zonder liberale klemtonen in beleid (denk aan fiscaliteit, vrijheid, onderwijs hervorming...) heeft de partij **verweesd achtergelaten**.

📖 Het resultaat? Kiezers gingen op zoek naar échte overtuiging — bij PVDA, bij N-VA, bij Vooruit, of zelfs bij extreemrechts.

Conclusie

De partij hoeft niet zichzelf opnieuw uit te vinden — ze moet zichzelf **herinneren**. Herinneren waarom ze bestaat. Voor wie ze strijdt. En waar ze absoluut geen toegevingen op doet. Als liberalen dat doen, winnen ze niet alleen verkiezingen. Dan winnen ze **terug het respect van hun kiezers — en van zichzelf**.

Wie binnen de partij beschikt vandaag nog over de nodige geloofwaardigheid om het liberale verhaal uit te dragen? En wie niet meer? Welke gezichten belichamen volgens jou nog overtuigend waar het liberalisme voor staat? Wie wekt vertrouwen, spreekt klare taal, en durft inhoud boven carrière te zetten? En omgekeerd: welke profielen moeten volgens jou plaatsmaken?

Een moeilijke maar noodzakelijke oefening. Want een **liberale herbronning is niet alleen een inhoudelijke kwestie, maar ook een kwestie van gezichten**. Mensen personifiëren ideeën. Wie het verhaal brengt, is vaak even belangrijk als het verhaal zelf.

De partij heeft vandaag een **dringend tekort aan figuren die geloofwaardigheid, visie en moed combineren**. Te vaak overheersen gezichten die meedrijven op postjes, vage communicatie of permanente herpositionering. Tijd dus voor een heldere scheiding tussen **boegbeelden van de toekomst en symbolen van het probleem**.

✗ Wie moet plaatsmaken?

Openlijke carrièristen zonder ideologische ruggengraat

- Namen als **Vincent Van Quickenborne** of **Alexander De Croo** roepen bij veel mensen eerder **associaties op met machtspolitiek dan met liberale overtuiging**.
- **Waarom niet meer?** De Croo heeft als premier kansen gehad om liberale hervormingen te brengen, maar verloor zich in technocratie en crisismanagement zonder liberale signatuur.
- Quickie staat voor slimme communicatie, maar te weinig inhoudelijke profilering — en zijn stijl wordt als calculerend en afstandelijk ervaren.

Politici die meedeinen met elke wind

- Profielen die **om de zes maanden van toon of accent veranderen** om de actualiteit te volgen, missen geloofwaardigheid.
- Namen daargelaten: wie woke is als het moet, streng als het scoort, sociaal als het uitkomt, en stil als het moeilijk wordt — hoort niet thuis in een partij die **principes boven populariteit** wil zetten.

Loyalisten die het interne debat platdrukken

- Sommige gezichten (achter de schermen of in bestuursorganen) houden vooral van partijdiscipline, lijstvorming, en comfort.
- Zij vormen de **oude garde die het vernieuwingsproces saboteert**, uit angst om hun invloed te verliezen. Die profielen moeten verdwijnen uit de cockpit.

Conclusie

Liberalisme heeft geen perfecte mensen nodig. Het heeft moedige mensen nodig. Mensen die durven zeggen waar het op staat. Die standpunten innemen die niet iedereen leuk vindt, maar wél juist zijn. De partij moet een **elite van inhoud en overtuiging opbouwen**, en tegelijk afscheid nemen van de **carrièrepolitici, chameleons en postjesdenkers**.

De burger kijkt allang niet meer naar titels of ervaring. Die kijkt naar **authenticiteit, helderheid, en lef**. Geef hem die gezichten — of verlies hem voorgoed.

Ben je voorstander van een maximumduur of beperking op het aantal parlementaire mandaten? Waarom wel/niet?

Ja, ik ben voorstander van een beperking op de duur of het aantal parlementaire mandaten. Niet om politici te straffen, maar om het democratisch systeem **gezond, fris en geloofwaardig** te houden.

Hieronder leg ik uit **waarom** zo'n beperking zinvol is — én wat de nuance daarbij moet zijn.

Waarom een beperking wél een goed idee is

1. Politiek is geen carrière voor het leven

Parlementaire mandaten zijn bedoeld als **tijdelijke vertegenwoordigingen van het volk**, niet als een levenslange loopbaan. Te lang in de macht zitten leidt tot **zelfbehoud, wereldvreemdheid en disconnectie** met de samenleving.

Macht corrumpeert niet altijd plots, maar **slijt geleidelijk het kompas van overtuiging**.

2. Frisheid en doorstroming versterken de democratie

Nieuwe mensen brengen **nieuwe inzichten, energie en voeling met een veranderende maatschappij**. Doorstroming is geen bedreiging, maar een verrijking van de democratie.

Geen enkel bedrijf zou overleven als het 30 jaar met dezelfde raad van bestuur werkt. Waarom zou dat in de politiek anders zijn?

3. Een rem op machtspolitiek en postjesjacht

Als politici weten dat hun mandaat **tijdelijk is**, dan worden ze eerder gedwongen om **voor beleid te gaan in plaats van voor behoud van positie**.

Je voorkomt zo dat politiek verwordt tot een spel van strategisch zwijgen en compromis voor eigen overleving.

Hoe zou dat er concreet kunnen uitzien?

- **Maximaal 3 opeenvolgende legislaturen in hetzelfde parlement** (15 jaar op federaal niveau is al veel).
- **Tussentijdse rusttermijn van minstens één legislatuur** voor wie daarna opnieuw wil meedingen.
- Of: een **cumulregel** waarbij je in totaal niet meer dan 20 jaar een parlementair mandaat kan bekleden over alle niveaus heen.

Er zijn modellen in bv. Latijns-Amerika en de VS die tonen dat dit werkt — mits goed ingebed in partijwerking en opvolging.

Wat is de nuance?

- **Ervaring blijft belangrijk.** Niet elke ‘oude rot’ is per definitie een probleem — sommige zijn een anker van kennis en stabiliteit.
- Daarom moet je zorgen voor **zachte landingsbanen**: plaats die ervaring in denktanks, adviesraden, opleidingen of partijstructuren.

Rotatie mag geen afrekening zijn, maar een **ritueel van democratische vernieuwing**.

Waarom géén beperking pleiten een risico is

Wie tegen rotatie is, verdedigt vaak impliciet een systeem van **machtssilo's, gesloten netwerken en interne carrièregedreven politiek**. Dat is precies waar het vertrouwen van de burger verloren gaat.

Wil je het parlement teruggeven aan de burger? Zorg dan dat het parlement **ook opnieuw op hem lijkt** — in leeftijd, achtergrond, taal, en energie.

Conclusie

Een beperking op het aantal mandaten is geen aanval op politici — het is een **verdediging van het systeem zelf**. Het maakt de politiek **dynamischer, geloofwaardiger en minder gericht op zelfbehoud**. Het zorgt ervoor dat macht geen doel wordt, maar een tijdelijk instrument om dingen in beweging te zetten.

Want macht die blijft plakken, stopt met luisteren. En een liberale democratie moet altijd blijven bewegen.

Wat stoort jou het meest aan de huidige partijstructuur of partijwerking? *

Wat mij het meest stoort aan de huidige partijstructuur of -werking is dat ze **te veel draait rond interne logica en te weinig rond overtuiging en impact**. De partij is als een **gesloten systeem** gaan functioneren — met eigen rituelen, rangordes, carrières en belangen — en is daardoor **vervreemd geraakt van de samenleving die ze beweert te vertegenwoordigen**.

Wat loopt er mis?

1. Postjes en loyaliteit wegen zwaarder dan ideeën en visie

Mandaten worden te vaak toegekend op basis van **wie braaf in de pas loopt**, niet wie inhoudelijk iets bijbrengt of vernieuwt. De partij lijkt op sommige momenten **meer op een club dan op een beweging**.

Inhoudelijke rebellen worden afgeremd, carrièrelogica wordt beloond.

2. Te weinig interne democratie

De basis wordt **nauwelijks betrokken bij koerswijzigingen of strategische keuzes**. Kandidatenlijsten worden boven de hoofden van de leden samengesteld. Er is weinig transparantie over hoe beslissingen tot stand komen.

Dat creëert **wantrouwen binnen de partij**, laat staan erbuiten.

3. Geen echte doorstroming van nieuw talent

Jonge of externe stemmen raken **moeilijk door het plafond van de bestaande pikorde**. Vernieuwing blijft vaak beperkt tot “we zetten iemand jong op de lijst” — zonder die persoon echt invloed te geven.

Politiek talent wordt **te vaak behandeld als marketing, niet als inhoudelijke hefboom**.

4. Te veel nadruk op profilering, te weinig op team

Iedereen probeert een beetje “eigen merk” te zijn, waardoor de partij **zichzelf verliest in versnipperde communicatie**. De burger hoort niet één duidelijke stem, maar een kakofonie van meningen.

Het collectieve verhaal is zoek. En zonder verhaal, is er geen bestemming.

Wat zou er fundamenteel moeten veranderen?

- **Inhoud boven hiërarchie:** Beloon wie bijdraagt aan ideeën, niet wie altijd volgt.

- **Open lijsten en echte ledeninvloed:** Laat de basis meebeslissen over koers én kandidaten.
- **Mentoring en rotatie:** Koppel ervaring aan vernieuwing. Maak plaats, maar draag ook iets over.
- **Één helder verhaal:** Niet iedereen moet hetzelfde zeggen, maar wel **vanuit een gedeeld kader** spreken.

Conclusie

Wat het meest stoort is dit: de partij **gedraagt zich als een structuur die zichzelf wil bestendigen, niet als een overtuiging die de wereld wil veranderen.** En zolang dat niet verandert, zal het liberalisme niet herleven — want het zal gevangen blijven in **machtslogica in plaats van ideeënkraft.**

De enige partij die de burger nog serieus neemt, is de partij die ook zichzelf durft te bevragen.

Wat moet er volgens jou veranderen aan de communicatie en uitstraling van de partij naar de kiezer?

Wat er moet veranderen aan de communicatie en uitstraling van de partij? **Vrijwel alles.**

De partij straalt vandaag vaak **onduidelijkheid, defensiviteit en technocratie** uit — terwijl liberalisme net vraagt om **helderheid, moed en overtuiging**. Communicatie is niet zomaar verpakking. Het *is* het verhaal. En als dat verhaal niet geraakt, niet blijft hangen, of nergens toe leidt, dan **bestaat het gewoon niet in de hoofden van de kiezer**.

Hier is wat er fundamenteel moet veranderen:

1. Van technocratisch naar menselijk

Te vaak spreekt de partij in de taal van beleidsnota's, cijfers en halfbakken compromissen. De burger hoort **excelsheets, geen emoties**.

✂ De partij moet opnieuw leren **praten zoals mensen praten**. Eerlijk, concreet, herkenbaar.

- Niet: “We zetten in op fiscale hervorming met respect voor de begrotingsnormen.”
 - Wel: “Als je werkt, moet je daar eindelijk weer iets van overhouden.”
-

2. Van verdedigen naar durven

De partij communiceert te vaak alsof ze zich moet verantwoorden voor haar eigen bestaan. Ze reageert op polls, schandalen of andere partijen — in plaats van **zelf het debat te sturen**.

✂ Durf **iets te verdedigen wat niet iedereen leuk vindt**, maar waarvan je overtuigd bent dat het klopt.

- Niet bang zijn van conflict. Want wie alles uitvlakt, verdwijnt in de achtergrond.
-

3. Van vage slogans naar scherpe positionering

“Vooruit met vrijheid”, “Iedereen vooruit”, “Doen wat werkt” — het zegt allemaal **niets**. Of erger: het klinkt alsof het van elke andere partij had kunnen komen.

✂ Kiezers willen **herkenbaarheid**. Ze willen weten: waar staan die voor? En waar trekken ze de lijn?

Laat de communicatie vertrekken van 2 à 3 **liberale speerpunten**, en zorg dat elke boodschap daaraan terugkoppelt.

4. Van ‘gezichten’ naar ‘karakters’

De partij is te afhankelijk geworden van communicatie rond personen: ministers, woordvoerders, voorzitters. Maar het zijn vaak **gezietsloze gezichten**: weinig ruggengraat, weinig geloofwaardigheid.

📌 Mensen moeten **iets voelen bij de gezichten van een partij**: vastberadenheid, empathie, visie, lef.

Zorg voor woordvoerders die **inhoudelijk onderbouwd zijn én menselijk overkomen**. Stop met mediatraining tot alles glad is — mensen vertrouwen geen robots.

✅ 5. Van top-down naar interactief

De partij zendt, tweet, verspreidt. Maar ze **luistert weinig écht**, of **durft zelden terug te praten met nuance**.

📌 Zet in op interactieve communicatie. Geen holle peilingen, maar échte gesprekken. Q&A's, town halls, online fora — niet als PR-stunt, maar als **democratisch ritueel**.

✨ Bonus: herontdek *stijl*

- Gebruik **visuele identiteit** die modern, fris en moedig is.
 - Spreek via **memes, video, podcasts, beeldtaal** — durf buiten het format te treden.
 - Stop met slogans die verdampen. Start met woorden die **blijven kleven**.
-

📌 Conclusie

De communicatie van de partij moet **minder bang, minder glad en minder vaag** worden — en tegelijk **duidelijker, menselijker en moediger**. Geen spin, maar **verhaal**. Geen ruis, maar **richting**. Geen praat voor de camera, maar taal die het hart raakt én het hoofd overtuigt.

Want als de partij haar boodschap niet durft te verkondigen zoals ze echt is — waarom zou de kiezer haar dan geloven?

Zie jij een cumul-verbod als een noodzakelijke stap richting een andere politieke cultuur, of als een symboolmaatregel zonder veel impact?

Een **cumul-verbod** is meer dan een symboolmaatregel — het is een **noodzakelijke stap richting een andere, gezondere politieke cultuur**. Geen wondermiddel, nee. Maar **wél een structurele hefboom** om macht opnieuw te verdelen, vertrouwen te herstellen en **de logica van de oude politiek te doorbreken**.

Waarom een cumul-verbod *wél* belangrijk is

1. Macht moet niet stapelen, maar circuleren

Wanneer één politicus tegelijk parlamentslid, burgemeester, partijvoorzitter of bestuurder van allerlei raden is, dan **wordt macht geconcentreerd in handen van enkelen**. Dat leidt tot belangenvermenging, tunnelvisie en zelfbehoud.

📌 Een gezonde democratie veronderstelt **checks & balances** — **niet alles-in-één-politici**.

2. Cumul belemmert vernieuwing en doorstroming

Zolang de top verzadigd blijft door gevestigde namen die alles tegelijk bezetten, **geraakt nieuw politiek talent nergens binnen**. Het voedt cynisme én verlamming.

📌 Politiek moet geen job zijn die je verdedigt, maar **een opdracht die je overdraagt**.

3. Mandaten vragen tijd en toewijding

Wie effectief én integer werk wil leveren, kan dat **niet tegelijk op meerdere niveaus doen**. Cumul leidt bijna onvermijdelijk tot **afwezigheid, oppervlakkigheid en belangenconflicten**.

📌 De burger heeft recht op **volwaardige vertegenwoordigers, niet op halve aandacht**.

Waarom het *meer* moet zijn dan enkel een verbod

Een cumul-verbod op zich verandert nog niet alles. Het moet deel zijn van een **breder pakket aan politieke cultuurvernieuwing**:

- **Transparantie** over vergoedingen en nevenactiviteiten
- **Rotatie van mandatarissen**
- **Open lijsten met echte voorkeurstemmen**
- **Vereenvoudiging van structuren** (minder bestuurslagen = minder cumuldruk)

Anders schuift de macht gewoon door naar achterkamers of schaduwspel tussen kabinetsleden en partijtoppen.

Wat is een werkbaar model?

Een cumul-verbod hoeft niet absoluut te zijn, maar wél helder:

- **Geen combinatie van een parlementair mandaat met een uitvoerend lokaal mandaat** (bv. Kamer + burgemeester)
- **Geen cumul met lucratieve bestuursmandaten in intercommunales of semipublieke instellingen**
- **Duidelijke limiet op het aantal bezoldigde functies per persoon**

📌 Niet cumul verbieden uit jaloezie of symboliek, maar uit principe: **macht is dienstbaarheid, geen bezitsrecht.**

Conclusie

Een cumul-verbod is **geen revolutionaire oplossing**, maar het is **wél een noodzakelijke voorwaarde** om ruimte te creëren voor échte verandering. Het maakt het systeem **transpanter, eerlijker en geloofwaardiger**. En in tijden van diep wantrouwen is dat geen luxe — het is een democratische plicht.

Wie macht moet delen, moet keuzes maken. En dat is precies wat we vandaag van onze politiek mogen vragen.